

ЗЕМЕЛЬНО-ПРАВОВИЙ ПРОЦЕС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ

Данилюк С.М.

аспірант II року навчання
Інституту держави і права імені В.М. Корецького

Розбудова незалежної демократичної держави України, обумовила необхідність формування власної нормативно-правової бази, яка б на належному рівні забезпечила регулювання суспільних відносин. У зв'язку з цим, земельні правовідносини набули якісного змісту, що пов'язано, перш за все, з запровадженням такого правового інституту як інститут права приватної власності на землю.

Для формулювання загального поняття правового процесу необхідно усвідомити, яке місце займає він в діяльності виконавчих державних органів, а також органів місцевого самоврядування, і яку сферу охоплює: які органи його здійснюють, представляє він тільки порядок діяльності відповідних юрисдикційних органів по вирішенню суперечок і примусовому здійсненню права або ж він охоплює більш широке поняття, включаючи і позитивні моменти здійснення прав і обов'язків суб'єктів певних суспільних відносин.

Регулювання земельних відносин ґрунтується на законодавчих актах про права та обов'язки суб'єктів земельних правовідносин. Однак здебільшого ці акти є двоякими. З одного боку, вони визначають конкретні права та обов'язки, з іншого – процедуру набуття цих прав та обов'язків, або визначають процесуальний порядок здійснення матеріальних прав і виконання обов'язків, що є похідними від перших. Ці правовідносини не можуть існувати без таких суб'єктів, як уповноважені державні органи виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Юридична природа земельно-правового процесу (як і процесів інших видів) дістає вияв у тому, що земельно-правовий процес - це не тільки врегульований процесуальним правом порядок здійснення уповноваженими суб'єктами певних процедур з правового вирішення широкого спектра індивідуально-конкретних справ у сфері державного управління земельним фондом, а й така діяльність, за якої виникають численні правові відносини, урегульовані земельно-процесуальними нормами тобто земельно-процесуальні правовідносини. Таким чином, простежуються два тісно пов'язані елементи земельно-правового процесу – процесуальна діяльність відповідних суб'єктів (насамперед органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та органів виконавчої влади з питань земельних ресурсів), а також земельно-процесуальні правовідносини [1, 29].

Ситуація щодо земельних відносинах залишається складною. Найгострішими проблемами є незавершеність економічних та правових відносин власності; неврегульованість земельного законодавства та інфраструктури ринку земель, особливо сільськогосподарського призначення; недосконалість державного управління земельними ресурсами. Тому актуальність теми є незаперечною. Подальший розвиток земельних відносин має стати визначальним, а для цього першочерговими завданнями подальшого проведення земельної реформи повинні стати насамперед ті, що забезпечать найбільш ефективне використання земельних ресурсів, створення оптимальних умов для збільшення соціально-інвестиційного виробничого потенціалу землі та кредитування її під заставу, розвиток ринку землі.

Оскільки земля є особливою цінністю українського народу, то правовідносини, які виникають під час її використання, потребують особливих підходів до їх регулювання. Це виявляється і в понятті земельно-правового процесу як системи організації управління земельними ресурсами, встановлення певного порядку стабіль процесуальних дій, у потребі подальшого вдосконалення системи земельного законодавства.

Земля є унікальним товаром, відносно якого завжди існує суперечність щодо його вартості: між власником землі та місцевими органами влади - коли мова йде про оподаткування; між покупцем та продавцем - коли здійснюються майнові операції; між місцевими органами влади та землекористувачем - коли визначається розмір компенсації тощо [2, 159].

Особливістю земельно-правового процесу та відмінністю від земельного процесу є те, що після попередньої згоди на виконання дії настає стадія проектування. Проект обов'язково розглядають і затверджують, тобто здійснюються роботи з отримання права на здійснення дії. Крім цього, проекти підлягають державній експертизі для перевірки відповідності існуючим нормам права і технічним вимогам [3, 2].

Отже, аналізуючи норми чинного законодавства, та практику, що існує сьогодні, необхідно зазначити, що є велика кількість окремих специфічних процесуальних норм земельного права, що дає змогу розглядати потребу виділення земельно-правового процесу як підгалузі земельного права як самостійного виду процесуальної діяльності державних органів, що спрямований на забезпечення найпродуктивнішого використання землі у всіх сферах народного господарства.

Наявність у земельному праві окремих специфічних процесуальних норм визначає потребу виділення земельно-правового процесу як підгалузі земельного права, а також наводити на думку, що найдоцільнішим виходом із складної ситуації, що виникла із

процедурою вирішення земельних правовідносин, є створення законодавчого акта, який би об'єднав та створив практично обґрунтовану процедуру вирішення таких питань.

На відміну від адміністративного і цивільного процесу, які дотично поширюються на земельні правовідносини, земельно-правовий процес обов'язково має попередню дію і як її наслідок – процедуру та провадження. Адміністративний процес же стосується лише сфери державного управління і виникатиме лише тоді, коли одним із суб'єктів буде уповноважений державний орган. Цивільний процес матиме місце в разі порушення прав одного зі суб'єктів, незалежно від їх владних повноважень, а також у разі невиконання своїх прямих обов'язків цими ж суб'єктами, тому має правоохоронний характер. Особливостями цивільного чи адміністративного процесу є те, що підготовка до реалізації дій не потребує попередніх проектних розробок, їх розглядів і затверджень [3, 4].

Найпоширенішими видами земельно-правового процесу можна назвати:

- ❖ передачу земель у власність, надання земель у користування;
- ❖ проведення землеустрою;
- ❖ здійснення державного контролю за використанням і охороною земель;
- ❖ вирішення земельних спорів;
- ❖ моніторинг земель;
- ❖ укладання земельних угод.

Варто також додати, що такий вид земельного правового процесу, як проведення землеустрою, відповідно до статті 184 Земельного кодексу України, передбачає великий перелік видів робіт, зокрема, проведення низки підготовчих робіт, які часто не регулюються чинним законодавством [4, 19].

Проаналізувавши поняття земельно-правового процесу, як сукупності послідовно пов'язаних між собою вольових, юридично значущих дій, що здійснюються суб'єктами земельного права, спрямованих на вирішення конкретних земельних справ, можна зазначити наявність у земельному праві окремих специфічних процесуальних норм визначає потребу виділення земельно-правового процесу як підгалузі земельного права, а також наводить на думку, що найдоцільнішим виходом із складної ситуації, що виникла із процедурою вирішення земельних правовідносин, є створення законодавчого акта, який би об'єднав та створив практично обґрунтовану процедуру вирішення таких питань.

Список використаних джерел:

1. Ковальський Д.В. Земельно-процесуальні правовідносини. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право. – Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2006.
2. Оцінка землі: Навч. посібник / М.Г. Ступень, Р.Й. Гулько, О.Я. Микула // за ред. М.Г. Ступеня. – Львів: «Новий Світ». – 2005. – 420 с.
3. Возняк Р., Губені Ю., Іванов А., Гаврик М. Особливості вдосконалення земельно-правового процесу.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 3-4. – С. 27.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Комарова М.М.

студентка V курсу Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Рибне господарство є однією з провідних галузей в АПК. Однак на сьогодні з багатьох причин за останні десятиріччя в ньому спостерігається глибока структурна деформація а також значне відставання від розвинутих країн світу. Так, з 1990 по 2010 рік загальний обсяг вилову риби та інших водних живих ресурсів зменшився з 1066 тис. тонн до 218,6 тис. тонн, або на 79 відсотків, з них у відкритих районах Світового океану та морських економічних зонах інших держав - з 753 тис. до 110,5 тис., або на 85 відсотків, в Азово-Чорноморському басейні - з 225,4 тис. до 69,7 тис. тонн, або на 69 відсотків; улови водних живих ресурсів у внутрішніх водоймах країни (без внутрішніх морських вод та територіального моря) зменшилися з 87,6 тис. до 38,3 тис. тонн, або на 56 відсотків.

З огляду на це державою був розроблений комплекс заходів спрямований на максимальне відходження від імпортозалежності у цій галузі, забезпечення розвитку рибного господарства та конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринку, для забезпечення населення України рибною продукцією відповідно до науково обґрунтованих норм споживання.

Головними заходами забезпечення сталого розвитку рибного господарства є: по-перше, це створення Програми розвитку рибного господарства до 2016 року, в якій зазначені шляхи і способи такого розвитку, а саме: збільшення обсягу вилову риби та інших водних живих ресурсів; відтворення водних живих ресурсів, відновлення і меліорації природних

